

УДК 37.014.25:378.4(4)(09)»71»

Ольга Дацко

Сумський національний аграрний університет

ORCID ID 0000-0001-9246-2365

DOI 10.24139/2312-5993/2017.05/014-025

УЧАСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТІВ У ФОРМУВАННІ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНУ

У статті висвітлено особливості формування освітньої політики Європейською асоціацією університетів (ЕАУ). Окреслено місію ЕАУ в даному контексті. З'ясовано пріоритети Європейської асоціації університетів в галузі формування освітньої політики (побудова Європейського простору вищої освіти в межах Болонського процесу; наукові дослідження та інновації; інтернаціоналізація вищої освіти й наукових досліджень; підвищення якості освіти європейських університетів; менеджмент, автономія і стабільне фінансування) та напрями освітньо-політичної діяльності даної організації.

Ключові слова: *Європейська асоціація університетів, освітня політика, стратегія, проект, програма, європейські політичні процеси, наукові дослідження.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальних трансформацій в усіх сферах життя суспільства освітня політика національних урядів зазнає впливу глобальних чинників. Одним із потужних агентів впливу на формування освітньої політики в європейському регіоні виступає Європейська асоціація університетів. Для кращого розуміння процесів, що відбуваються у сфері вищої освіти не тільки зарубіжних країн, а й України, вважаємо за доцільне висвітлити участь ЕАУ у формуванні освітньої політики.

Аналіз актуальних досліджень. Питання формування освітньої політики на європейському просторі знаходять відображення в працях таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як: М. Авшенюк, В. Білокопитов, М. Бойченко, Н. Лавриченко, А. Сбруєва, Дж. К. Верховен, Л. Харві, К. Тюн, С. Теппер, П. Ніборг, А. Барблан та ін.

Мета статті – визначити роль ЕАУ у формуванні європейської освітньої політики.

Виклад основного матеріалу. Європейська асоціація університетів (ЕАУ) представляє та підтримує вищі навчальні заклади в 46 країнах, забезпечуючи їх унікальним форумом для співпраці та надаючи можливість слідкувати за останніми тенденціями освітньої політики в галузі вищої освіти та науки.

У результаті аналізу специфіки участі ЕАУ у формуванні освітньої політики можемо констатувати, що місія ЕАУ як представника думки університетів Європи полягає в тому, щоб вплинути на результати дискусій з питань європейської освітньої політики, яка, у свою чергу, здійснює вагомий вплив на діяльність як національних університетських організацій, так і окремих вишів-членів Асоціації. Разом із тим, ЕАУ надає підтримку її членам у розумінні змін.

Серед пріоритетів діяльності Асоціації виокремлюють наступні: побудова Європейського простору вищої освіти в межах Болонського процесу; наукові дослідження та інновації; інтернаціоналізація вищої освіти та наукових досліджень; підвищення якості освіти європейських університетів; менеджмент, автономія та стабільне фінансування.

Відповідно до пункту 2 Статуту ЄАУ, основними завданнями діяльності організації є: розвиток і захист цінностей університету й університетської автономії; сприяння розвитку єдиної системи Європейської вищої освіти і досліджень; надання активної підтримки і рекомендації для членів Асоціації щодо розвитку національної вищої освіти та наукових досліджень; надання активної підтримки й рекомендації для членів Асоціації щодо підвищення їх внеску в європейське співтовариство; забезпечення інформацією та іншими послугами членів Асоціації; представлення інтересів вищої освіти та досліджень і здійснення впливу на формування політики на національному та європейському рівні, особливо по відношенню до Європейського Союзу; розвиток співпраці між членами Асоціації та створення ефективних мереж; розвиток партнерства у сфері вищої освіти й досліджень між Європою і світом у цілому.

Виходячи з окресленого вище, напрями діяльності ЄАУ, які мають центральне значення для європейського простору вищої освіти та університетів, охоплюють: забезпечення якості, мобільності, безперервного навчання, відстеження та працевлаштування студентів, визнання професійних кваліфікацій, що належать до компетенції ЄС і міжнародних торговельних угод.

Мобільність студентів та викладачів є не тільки однією з основних цілей Болонського процесу, але й важливим елементом інтернаціоналізації викладання і навчання. ЄАУ проявляє жвавий інтерес до цієї проблеми і сприяє розвитку стратегії і передової практики на інституційному, національному та Європейському рівнях.

Наголосимо, що європейські університети оцінюють значний вплив студентської мобільності не тільки на особистість, але і ВНЗ загалом. Зокрема, структурована мобільність – мобільність, упроваджена в об'єднані або спільні ступеневі програми – може бути засобом для кращого обліку досвіду мобільності у процесі навчання й розробки навчальних програм.

Наприклад, у проекті позначення контурів університетської мобільності персоналу та студентів (Mapping University Mobility of Students and Staff (MAUNIMO)) розроблено інструмент позначення контурів мобільності (Mobility Mapping Tool (МТТ)), інституційний інструмент самооцінки для різних напрямів політики мобільності, очікувань та інституційної практики. Зазначений інструмент все ще перебуває у функціональному полі діяльності ЄАУ і пропонується в якості членської послуги.

Продовжуючи аналіз проблемних питань формування освітньої політики, наголосимо, що Асоціація закликає університети до розробки своїх стратегій і практик розширення доступу та навчання протягом усього життя, а також брати активну участь у політичній дискусії щодо формування національної та Європейської структури для навчання протягом усього життя. Навчання протягом усього життя є визнаним пріоритетом Європейської вищої освіти як у контексті Європейського Союзу, так і Болонського процесу. Набуття першочергового значення пов'язано з процесами глобалізації і швидко змінюваною економічною й технологічною трансформацією, демографічними змінами і в результаті – подовженням тривалості й диверсифікацією кар'єрного розвитку, а також для забезпечення соціальної справедливості і правосуддя як найвищих демократичних цінностей. Навчання протягом усього життя також є ключовим для реалізації студенто-центрованого навчання.

Таким чином, виходячи із вищезазначеного, впливає постійно зростаюча відповідальність Європейських університетів за диверсифікацію підходів щодо задоволення потреби студентів і учнів різних профілів.

Починаючи з моменту свого створення у 2001 році, ЄАУ активно проводила свою кампанію, орієнтуючи університети на підвищення участі в навчанні протягом усього життя. На прохання французької президії ЄС, ЄАУ розроблено й упроваджено в 2008 році Хартію європейських університетів з навчання протягом усього життя. Ураховуючи різноманіття визначень та підходів до навчання протягом усього життя в різних країнах Європи, проект «Формування інклюзивних та інтерактивних стратегій університету» (СИРУС) підтримує 30 європейських університетів у розвитку і поглибленні їх стратегії навчання протягом усього життя [10].

Прогрес інституційних стратегій і структур у питаннях навчання протягом усього життя й розширення доступу також оцінюється в доповіді ЄАУ про тенденції розвитку вищої освіти та ще двох нормативних документах [11]:

1) Хартія європейських університетів з навчання протягом усього життя (2008) (European Universities' Charter On Lifelong Learning). Метою цієї Хартії, записаної у вигляді зобов'язань вишів у розробці та впровадженні стратегії безперервного навчання, є допомога відповідних урядів і регіональних партнерів Європейським університетам стати необхідним базисом Європи знань [3];

2) Залучення до навчання протягом усього життя: Формування інклюзивних та інтерактивних стратегій університету (2011) (Engaging in Lifelong Learning: Shaping Inclusive and Responsive University Strategies).

У Хартії європейських університетів з безперервного навчання, прийнятої у 2008 році, відправною точкою є проект під назвою «Формування Інклюзивних та інтерактивних стратегій університету» (СИРУС) (SIRUS «Shaping

Inclusive and Responsive University Strategies»), у якому визначено процеси розробки, прийняття й реалізації нових стратегій навчання протягом усього життя з точки зору вищих навчальних закладів. У документі висвітлено досвід 29 вишів з 18 європейських країн щодо створення та оновлення організаційної стратегії навчання протягом усього життя. Крім того, подано конкретні приклади того, як виші вирішують організаційні та інші питання, фактори успіху й перешкоди, з якими вони стикаються на своєму шляху.

Зазначимо, що проект СИРУС пропонує можливості для різних груп вишів для розвитку й удосконалення власних стратегічних підходів до безперервної освіти за допомогою інтерактивних дискусій з колегами з різних країн Європи. Завданнями проекту стали: підтримка вишами розробки, впровадження й удосконалення стратегії безперервного навчання; перевірка виконання десяти зобов'язань, прийнятих Хартією європейських університетів з безперервного навчання; забезпечення поширення передового досвіду університетами, урядами й зацікавленими сторонами; сприяння подальшому розвитку стратегічних рекомендацій.

Останні структурні реформи європейських систем вищої освіти, зміна характеру студентства й відносно скорочення державного фінансування змушують університети постійно відстежувати прогрес своїх студентів протягом усього життєвого циклу студент і працевлаштування. Працевлаштування молодих спеціалістів є областю особливого занепокоєння в багатьох європейських країнах, а також стало основою порядку денного економічного зростання Європейського Союзу на період до 2020 року.

Процедура оцінки студентських досягнень та їх прогресування після закінчення навчання на робочому місці й подальше навчання набули особливої важливості для університетів: в епоху масовізації вищої освіти це допомагає їм краще зрозуміти вплив студенто-центрованих програм модульного навчання та їх актуальність на ринку праці, а, отже, поповнювати важливу інформацією для систематичного оновлення курсів і допоміжних послуг.

ЄАУ здійснила аналіз університетських систем відстеження прогресування студентів та працевлаштування випускників і задоволеності в контексті проекту (TRACK-IT). У проекті запропоновано рекомендації щодо того, як університети можуть краще розвивати свої схеми стеження. Він також забезпечує попередження щодо занадто спрощеного використання даних спостереження, зокрема щодо працевлаштування випускників [12].

Позитивні здобутки щодо питання відстеження та працевлаштування випускників університетів відображені в документі ЄАУ «Шляхи прогресування відстеження студентів і випускників» (2012) [13].

Європейський Союз ввів у дію правові рамки для професійних кваліфікацій. Професійна підготовка в багатьох випадках надається вищими навчальними закладами і є важливою для ЄАУ. У 2007 році

Директива 2005/36/ЄС¹ про визнання професійних кваліфікацій набула чинності. Документ регулює автоматичне розпізнавання базових кваліфікацій, необхідних для практичної медицини, стоматології, загальної сестринської справи, акушерства, ветеринарної хірургії, фармації та архітектури на внутрішньому ринку ЄС. На додаток до цих «галузевих» професій, наявні сотні інших професій, що підпадають під дію загальної системи Директиви, у яких визнання не є автоматичним [2].

Нещодавно прийнята Директива 2013/55/ЄС є більш тісно пов'язаною з Болонським процесом, ніж попередня. Документ підлягає подальшому розгляду в 2018 році, але буде продовжувати розвиватися в проміжному порядку, а впроваджені підзаконні акти та делеговані підзаконні акти (нові) вступають у силу.

Професійна підготовка в багатьох випадках здійснюється вищими навчальними закладами. У 2007 році Асоціація провела майстер-клас для вивчення можливостей узгодження Директиви з політикою та інструментами Європейського простору вищої освіти. У результаті проведення майстер-класу ЄАУ було опубліковано «Довідковий документ за результатами майстер-класу ЄАУ за галузевим професіями, жовтень 2007 року» та «Доповідь про роботу семінару» [1].

Після проведення майстер-класу ЄАУ здійснила моніторинг відповідних змін в інституціях ЄС, а також у контролюючих, професійних, академічних та студентських органах шляхом їх періодичного оновлення.

У жовтні 2010 року ЄАУ скликала наступну нараду в Європарламенті, на якій було заслухано низку доповідей: Болонський процес і Директива 2005/36/ЄС: точки розбіжності, Говард Девіс, старший радник ЄАУ (2010); Оцінка Директиви про професійні кваліфікації, Юрген Тідьє, Генеральний Директорат Європейської Комісії з питань внутрішнього ринку та послуг (2010); Доповідь на нараді в Європейському парламенті 14 жовтня 2010 року, Говард Девіс, старший радник ЄАУ (2010).

Комісія розробила низку поправок до Директиви: Інформаційна записка ЄАУ про пропоновані комісією поправки до Директиви 2005/36/ЄС про визнання професійної кваліфікації (2012); Позиційний документ ЄАУ про пропоновані комісією поправки до Директиви 2005/36/ЄС про визнання професійної кваліфікації (2012). Згодом законодавче спільне рішення Європейської ради та Європейського парламенту було доповнене поправками і прийнято в якості закону Директиву 2013/55/ЄС.

З точки зору вищої освіти, доповнена Директива є значимою через включення Європейської структури кваліфікацій для навчання впродовж життя (European Qualifications Framework for Lifelong Learning – EQF) та Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС), разом зі сильним акцентом на компетенціях і результатах навчання.

Продовженням проблеми визнання професійних кваліфікацій є налагодження ринкових відносин за надані освітні послуги. У цьому плані ЄАУ проводить моніторинг міжнародних торговельних угод, щодо яких Європейська комісія веде переговори від імені держав-членів ЄС з третіми країнами-партнерами та регіонами. Поки що в таких угодах не передбачається обов'язкове включення вищої освіти, але вони автоматично не виключають її. Як зазначено на офіційному сайті ЄАУ, трактування сутності цих послуг є питанням відкритим для інтерпретації. Вищі навчальні заклади вивчають різні джерела фінансування, відмінності між державними, приватними, неприбутковими та прибутковими джерелами стають усе більш неясними.

Повсюдне використання мобільних телефонів, персональних комп'ютерів, Інтернету та соціальних мереж дозволило створити нові способи спілкування та співробітництва; прогрес електронних і цифрових технологій змінив як приватне життя людей, так і професійну сферу й суттєво трансформував головні сектори економіки.

Слід зазначити, що такі зміни також значно вплинули на розвиток вищої освіти. Протягом останніх десятиліть спостерігається диверсифікація форм електронного навчання відповідно до різних цілей: від інновацій у навчанні та викладанні до забезпечення доступу для різних категорій студентів. ЄАУ здійснює ретельний моніторинг цих подій на інституційному та європейському рівні.

Для кращого розуміння сутності досліджуваного феномену вважаємо за доцільне розкрити сутність поняття «Масові відкриті онлайн-курси». Відповідно до визначення, поданого на офіційному сайті ЄАУ, це цілі курси, пропоновані в Інтернеті, що є безкоштовними для користувачів. Слід наголосити, що вони швидко поширюються, і є суб'єктом для швидкої зміни як у застосуванні, так і використанні. Існують різні припущення щодо того, як розвиток подібних курсів може трансформувати не тільки викладання й навчання, але і вищу освіту в цілому.

ЄАУ здійснює моніторинг розвитку новацій у галузі електронного навчання, з особливим акцентом на масових відкритих онлайн курсах, і публікує свої висновки в щорічних звітах. Так, у дослідженні, яке було розпочато в листопаді 2014 року представлено та проаналізовано результати опитування, проведеного ЄАУ в жовтні–грудні 2013 року. Було охоплено 249 респондентів з вищих навчальних закладів по всій Європі.

Мета дослідження полягала у відображенні можливостей електронного навчання в Європейських університетах та оцінки розуміння важливості його загального впливу на процес навчання і викладання.

Респондентам було запропоновано дати відповідь на питання про тип електронного навчання, який використовують освітні установи, їх досвід у цій сфері та їхні очікування. Розглядалося змішане і онлайн-навчання в різних

форматах. Ураховуючи великий інтерес до масових відкритих онлайн-курсів, значна частина доповіді присвячена цьому питанню. У ході опитування також задавалося питання щодо підтримки структур і послуг, інтра-інституційної координації, забезпечення якості і визнання кваліфікацій.

Результати опитування показали, що переважна більшість установ пропонують змішане навчання та курси онлайн-навчання (91 % і 82 % відповідно). Менш частими у використанні є інші форми забезпечення електронного навчання, зокрема спільне межвідомче співробітництво і ступеневі онлайн-курси. Крім того, майже половина опитаних інституцій висловилися про те, що вони вже мали загально-організаційну стратегію (для електронного навчання).

Університети мають вирішальне значення для майбутнього Європи: вони створюють знання, розвивають інноваційну діяльність, критичне мислення, толерантність та відкритість, забезпечують високий рівень навичок та інноваційного мислення, від якого залежить майбутнє Європи, економічний, соціальний і культурний розвиток. Прогнозуючи розвиток на майбутнє, університети активно реагують на швидкі зміни в середовищі, у якому вони працюють; вони включають в себе вплив глобалізації та нових технологій на викладання й наукові дослідження; і підвищене навантаження на фінансові ресурси в момент, коли кількість студентів продовжує зростати, як і витрати на дослідження.

На особливу увагу заслуговує прагнення ЄС інвестувати у вищу освіту та розвиток наукових досліджень, адже таким чином Європа хоче мобілізувати потенціал і можливості нинішнього й наступних поколінь молоді. Оцінюючи такий значний вплив на освітню політику, ми вважаємо, що подібне інвестування є неодмінною умовою для виходу Європи з економічної кризи й забезпечення майбутнього процвітання європейського освітнього простору. Європейські освітні інституції беруть активну участь у розвитку дослідницьких програм, вирішенні соціальних проблем та мають стійкий авторитет у світі. На основі аналізу наукових джерел, нормативних актів, що забезпечують упровадження європейської освітньої політики університетами, вважаємо за доцільне підкреслити, що в перспективі надзвичайно важливим є той факт, щоб голос університетів був почутий, індивідуально і колективно, підтримуючи, таким чином, розвиток сильного Європейського суспільства знань.

У Робочій програмі ЄАУ на 2015/2016 головна увага зосереджена на зміні курсу освітньої політики, проектів та інших заходів, що плануються до реалізації в найближчі два роки. Вона також ураховує зміни, ініційовані Європейською Комісією щодо фінансування програм вищої освіти на період 2014–2020 рр. (Ерасмус+), які, як очікується, призведуть до зменшення можливості для підтримки ЄС у вигляді грантів на здійснення проектів за цей період [2].

Програма складена згідно з основними напрямками діяльності ЄАУ, які охоплюють: розвиток публічної політики, адвокатування та комунікацію; проектну, програмну роботу в п'яти тематичних областях, які включають в себе основні завдання університетів, у межах яких вони працюють (1) навчання і викладання; 2) дослідження та інновації; 3) інтернаціоналізація; 4) управління і фінансування; 5) інституційний розвиток); і зростання спектру послуг ЄАУ та розвитку її членства.

В аналітичному звіті ЄАУ «Інтернаціоналізація у європейській вищій освіті: європейська політика, інституційні стратегії та підтримка ЄАУ» (Internationalisation in European higher education: European policies, institutional strategies and EUA support) представлено результати дослідження впровадження стратегії інтернаціоналізації європейськими університетами [8].

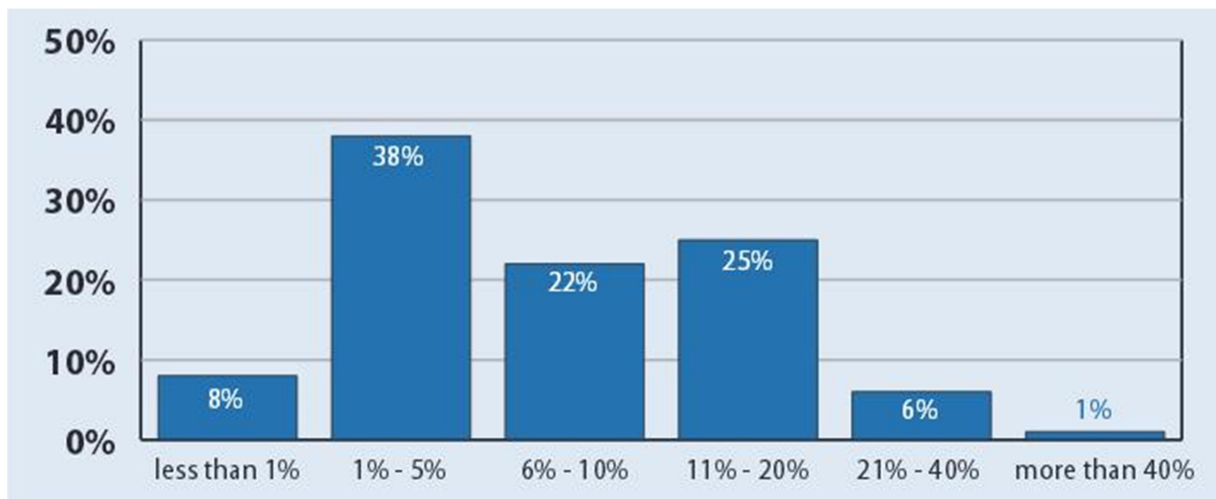

Рис. 1. Відсоток іноземних студентів від загальної кількості тих, хто навчається в установі.

Близько третини респондентів указують, що відсоток іноземних студентів у їхньому виші (здобувачів наукового ступеня доктора філософії і студентів бакалаврату, магістратури, а також здобувачів наукового ступеня доктора наук у певній галузі) становить вище 10 % із загального числа студентів, і на дві третини нижче 10 %. Крім того, результати свідчать про формування певних географічних моделей великої міжнародної студентської популяції, зокрема Північної й Західної, поряд із тим, менш представленою є Східна та Південна Європа.

Європейські університети все більшою мірою усвідомлюють свою глобальну взаємозалежність і необхідність вироблення комплексного стратегічного підходу до інтернаціоналізації, що передбачає злиття викладання, навчання й досліджень.

ЄАУ підтримує європейські університети у стратегічній інтернаціоналізації через низку проектів та цільових послуг. Це такі проекти, як MAUNIMO – планування академічної мобільності студентів та

персоналу (Mapping University Mobility of Students and Staff), ALISIOS – стратегічна інтернаціоналізація сектору вищої освіти (Strategic Internationalisation of the Higher Education Sector), і FRINDOC – робота в межах інтернаціоналізації Докторської освіти (Framework for the Internationalisation of Doctoral Education.).

Фінансова стійкість, збільшення автономії, відповідні регулюючі структури, ефективне управління та лідерські якості є ключовими елементами діяльності університетів для виконання своєї місії й реагування на сучасні виклики прогресуючої глобалізації. Діяльність ЄАУ в зазначених галузях має на меті розвиток і пропаганду єдиної політики європейських і національних директивних органів щодо забезпечення умов для створення потужної автономії, гарної фінансованої стійкості університетів у фінансовому відношенні [7].

Управління університетом та менеджмент значно ускладнилися через такі фактори, як глобальна конкуренція, диверсифікація місії та діяльності для задоволення нових потреб зацікавлених сторін і, як результат, зросла фінансова напруженість, викликана зростанням витрат та економічним спадом. Діяльність ЄАУ в цьому напрямі полягає в підтримці університетів у їхньому прагненні до вдосконалення системи управління й управлінських структур для того, щоб діяти відповідно до стратегії розвитку та отримати ефективний і дієвий результат, зокрема, виявляючи напрями, у яких лідери можуть підвищити свою управлінську здібність.

ЄАУ залучає членів установ та інших відповідних організацій, що діють на європейському рівні, до низки проектів і заходів у сфері управління, автономії та фінансування. Це дає можливість ЄАУ консолідувати широкий набір порівняльних даних, аналіз яких полягає в системі заходів Асоціації, спрямованих на підтримку розвитку державної політики. Завдяки цій роботі, ЄАУ може консультувати фахівців, що приймають рішення з питань, що мають відношення до Європейських університетів, і таким чином гарантувати, що інтереси цього сектора враховуються при прийнятті рішень.

Фінансовий форум ЄАУ (EUA's Funding Forum) є унікальною і всеохоплюючою платформою, відкритою для всіх зацікавлених сторін у фінансуванні вищої освіти – університетів і студентів, державних органів, державних і приватних спонсорів і партнерів [6].

Мета форуму – забезпечити вільне висловлення думок у сфері фінансування до національних і європейських фахівців з прийняття рішень. Форум проводиться раз на два роки і спрямований на: аналіз впливу економічної кризи на університети Європи; погляд у майбутнє щодо Європейського фінансування для університетів та їхніх проблем; вивчення наслідків інтеграції критерію «виконання» в моделі фінансування; дослідження нових ідей, що здатні принести гроші у вищу освіту; допомогу

керівникам університетів у розробці належних стратегій у відповідь на зміну фінансування; обговорення донорських та студентських перспектив щодо стійкого фінансуванняⁱⁱ

Діяльність асоціації за підтримки розвитку громадської (публічної) політики включає: вплив громадських та урядових рішень на європейському рівні; представлення інтересів університетів через політику моніторингу та впливу на політичні процеси й ухвалення рішень на європейському рівні.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, виходячи з вищезазначеного, можна зробити висновок, що ЄАУ є потужним джерелом формування європейської освітньої політики, представляючи інтереси понад 850 вищих навчальних закладів. Асоціація інформує своїх членів про нові розробки та європейські політичні процеси, які впливають на вищу освіту і наукові дослідження. Одночасно, вона забезпечує точку контакту, консультації та експертну державну підтримку європейських інституцій – Європейської Комісії, Європарламенту і Ради Європи, які є активними учасниками в галузі освіти і наукових досліджень.

Через свою роботу і контакти з установами ЄС та іншими ключовими особами, що приймають рішення, а також з іншими зацікавленими сторонами в галузі, Асоціація прагне до того, щоб інтереси університетів були взяті до уваги шляхом урахування коментарів та рекомендацій від їх імені у зв'язку з розробкою й переглядом низки європейських стратегій, програм та інструментів фінансування, а також матеріалів, представлених університетом на основі порівняльних досліджень і доповідей.

Подальші дослідження в даному напрямі передбачають висвітлення участі ЄАУ у процесі забезпечення якості вищої освіти.

REFERENCES

1. *Background paper to EUA workshop on sectoral professions*. Retrieved from: http://www.eua.be/Libraries/higher-education/background_paper_to_eua_workshop_on_sectoral_professions__october_2007.pdf?sfvrsn=0
2. *Directive 2005/36/EC*. Retrieved from: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:255:0022:0142:EN:PDF>
3. European University Association. *University Leaders' Perspectives*.
4. "European University Association"¹. Registered office Ave de l'Yser 24 1040 Brussels Belgian_statutes_EN_2013_final.
5. *European Universities' Charter On Lifelong Learning*. European University Association Brussels, Belgium 2008 – 12 p.
6. *EUA Work Programme 2015/2016*.
7. *Funding Forum*. Retrieved from: <http://www.eua.be/policy-representation/governance-funding-and-public-policy/Funding-Forum.aspx>
8. *Governance, Funding & Public Policy*. Retrieved from: <http://www.eua.be/policy-representation/governance-funding-and-public-policy>
9. *Internationalisation in European higher education: European policies, institutional strategies and EUA support*. Brussels, Belgium European University Association asbl, 2013. – 24 p.

10. *Public Policy*. Retrieved from: <http://www.eua.be/policy-representation/governance-funding-and-public-policy/public-policy>

11. *Report of the workshop*. Retrieved from: <http://www.eua.be/Libraries/higher-education/report-of-the-workshop.pdf?sfvrsn=0>

12. *Shaping Inclusive and Responsive University Strategies – SIRUS (2009-2011)*. Retrieved from: <http://www.eua.be/activities-services/projects/past-projects/learning-teaching/shaping-inclusive-and-responsive-university-strate.aspx>

13. *The EUA Trends Reports*. Retrieved from: <http://www.eua.be/policy-representation/higher-education-policies/trends-in-european-higher-education.aspx>

14. *Tracking Learners' and Graduates' Progression Paths TRACKIT*. Michael Gaebel, Kristina Hauschildt, Kai Mühleck, Hanne Smidt Brussels, Belgium European University Association asbl, 2012. – 116 p.

15. *Tracking Learners' and Graduates' Progression Paths TRACKIT*. Retrieved from: http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/EUA_Trackit_web.pdf?sfvrsn=2

РЕЗЮМЕ

Дацко Ольга. Участие Европейской ассоциации университетов в формировании образовательной политики региона.

В статье освещены особенности формирования образовательной политики Европейской ассоциацией университетов (ЕАУ). Определена миссия ЕАУ в данном направлении. Выявлены приоритеты Европейской ассоциации университетов в области формирования образовательной политики (построение Европейского пространства высшего образования в рамках Болонского процесса; научные исследования и инновации; интернационализация высшего образования и научных исследований; повышение качества образования европейских университетов; менеджмент, автономия и стабильное финансирование) и направления образовательно-политической деятельности данной организации.

Ключевые слова: Европейская ассоциация университетов, образовательная политика, стратегия, проект, программа, европейские политические процессы, научные исследования.

SUMMARY

Datsko Olha. Participation of European University Association in the educational policy forming of the region.

The article highlights the peculiarities of educational policy forming by the European University Association (EUA). The mission of the European University Association in this direction is outlined. The priorities of the European University Association in the field of educational policy formation (creation of the European Higher Education Area within the Bologna process; research and innovation; internationalization of higher education and research; improvement of the quality of European universities education; management, autonomy and stable financing) and the directions of educational and political activity of this organization are explored. The purpose of the article is to determine the role of the EUA in shaping the European educational policy. It should be said that the European University Association is a powerful source of European education policy which represents the interests of more than 850 higher education institutions. European University Association (EUA) fully upholds the principles and values enshrined in the Magna Charta Universitatum signed in Bologna in 1988. Its external work is conducted through the alliances with other higher educational organizations. It works on issues of mutual interests and considered to be well-respected partner in European higher education. The Association informs its members about new developments and European political processes affecting higher education and research. At the same time, it provides the point of contact, consultation and expert state support of

the European institutions – the European Commission, the European Parliament and the Council of Europe, which are active participants in the field of education and research. Through its work and contacts with EU institutions and key decision makers as well as with other stakeholders in the field, the European University Association seeks to ensure that the interests of its universities-members are taken into account by appreciating the comments and recommendations on their behalf in connection with the development and review of a number of European strategies, programs and funding instruments, as well as materials provided by the University on the basis of comparative studies and reports. Further studies in this direction include the coverage of the European University association participation in higher education quality assurance process.

Key words: *European University Association, educational policy, strategy, project, program, European political processes, research.*

УДК 371.132:378.22:005.591.6:378.4(73)

Ганна Довгополова

ORCID ID 0000-0002-7758-277X

Микола Степанець

ORCID ID 0000-0001-8728-6387

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

DOI 10.24139/2312-5993/2017.05/025-034

ДОСВІД США В ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ІЗ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто досвід підготовки магістрів із педагогічної освіти у США. Мета статті – аналіз змісту навчання вищої школи й дослідження організації підготовки магістрів із педагогічної освіти у США. Виокремлено види магістерських програм та специфіка підготовки магістрантів, що зумовлена їх відповідною практичною підготовкою, особливостями законодавчої бази США, традиційним демократичним характером освіти. Проаналізовано зміст та основні форми отримання магістерської підготовки в контексті вищої освіти США.

Ключові слова: *вища освіта, зміст освіти, бакалаврат, магістратура, підготовка спеціаліста, магістр мистецтв, магістр наук, освіта США.*

Постановка проблеми. Демократичний вектор розвитку освіти як пріоритетний напрям державної освітньої політики України потребує від освітян усвідомлення таких реалій, як диференційованість та відкритість процесів, на основі яких має діяти система в цілому та її інститути. Подальше якісне оновлення суспільних відносин і суспільства в цілому, їх демократизація неможлива без реформування системи освіти.

Вивчення, аналіз та творча адаптація досвіду США – країни, яка має вагомі здобутки в модернізації педагогічної освіти, потужну наукову базу, високотехнологічні умови, міжнародний авторитет, безперечно, є джерелом нових ідей щодо вдосконалення вітчизняної системи підготовки магістрів з педагогічної освіти. Зауважимо, що навчання майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури у Сполучених Штатах Америки потребує окремого наукового дослідження.